

# De Vilaplana a Fontclara

Val la pena tenir present el que va passar a Josep Pla amb la novel·la *Nocturn de primavera*. L'havia publicada l'any 1953 a l'Editorial Selecta. No va tenir cap ressò. Convençut que l'havia de reelaborar, va publicar-ne una segona versió quasi vint anys més tard, en el volum 23 de l'*Obra Completa*. Pla estava contentíssim, es pensava que finalment havia escrit una bona novel·la. El nom del municipi havia canviat –de Vilaplana a Fontclara–, hi havia quasi 80 planes més, «més anècdotes, més reflexions i algun personatge nou», tal com va dir Xavier Pla el 29 d'abril passat a la Fundació Josep Pla de Palafrugell, en l'acte de presentació de la reedició del primer *Nocturn de primavera*. Porcel escriu en el pròleg que és molt millor. Facin-li cas. Tot sovint, ens pensem que unes obres completes són també unes obres definitives, però no sempre és així. Aquesta novel·la n'és un bon exemple. Aquell dia, a Palafrugell, Porcel va explicar-nos que Pla havia escrit *Nocturn de primavera* en dues o tres setmanes, va parlar de Proust i de Gogol, va comparar aquesta primera versió amb *L'hostal de la Bolla* de Miquel dels Sants Oliver, amb el *Picwick* de Dickens o amb *Gent de l'Alta Vall* de Pere Calders. Jo hi afegeixo encara *El convit* de Miquel Pairolí. Però, malgrat el que va assenyalar fa temps Lluís Bonada, Porcel pensava que *Nocturn de primavera* no tenia res a veure amb la Bisbal. No és així. No em costaria gens indicar tot un seguit de coincidències. Fer, però, aquesta mena d'arqueologia literària, ¿té algun interès? Quan no hi ha creativitat, l'erudició ens serveix de gaire? Em sembla que només ens pot ser útil quan ens il·lumina sobre un autor. És per això que ara penso en aquell Josep Pla jove, quan era estudiant de dret a contracor i quan anava a la Bisbal a casa del seu oncle o a casa de poetes de poca volada com Trinitat Aldrich. Segurament l'ambient asfixiant, provincial i mediocre de *Nocturn de primavera* no és gens allunyat del que devia sentir en aquells anys en què li semblava només un somni poder dedicar-se a escriure. Tant se val si el món en què s'inspira era realment així. Les coses són com són, però sentim el que sentim, tal com va escriure Balzac. Deu ser a causa d'aquest sentiment que, anys més tard, Pla escriu *Nocturn de primavera* quasi a raig. Hi ha també, és clar, la seva diabòlica mania d'escriure. Però sense vida no hi pot haver veritat literària. Val la pena recordar-ho.

Xavier Cortadellas